

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

Артюхова А.С., Пукалова Н.В.

студенти;

Науковий керівник: Іванець Н.В.

викладач,

Інститут педагогічної освіти

Миколаївського національного університету

імені В.О. Сухомлинського

ПЕДАГОГІЧНА ПРОСВІТА БАТЬКІВ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

За своєю фундаментальною та соціальною значущістю пріоритетним напрямком педагогіки та психології стає безперервна багатоступенева освіта, а предметом дослідження не лише підростаюче покоління, а й проблема виховання людини будь-якого віку. Перше місце в цій ланці має зайняти сім'я як перший соціальний орієнтир. Значна частина сучасних батьків, не маючи належної педагогічної підготовки, припускають серйозних помилок у вихованні своїх дітей. Тому надзвичайно важливою сьогодні стає проблема озброєння батьків педагогічними знаннями, тобто проблема педагогічної просвіти батьків.

З огляду на сказане, мета статті полягає в розгляді сучасного стану педагогічної просвіти батьків.

Педагогічну допомогу батькам сьогодні надають і різні державні та виробничі організації, заклади освіти та культури, школи, дитячі садки, бібліотеки, клуби, будинки культури, громадські організації тощо.

Зазначимо, що педагогічна просвіта батьків завжди передбачала різноманітні форми роботи. Проведене дослідження свідчить, що в сучасних освітніх закладах просвітня робота з батьками здійснюється через індивідуальні та колективні форми. Так, основними формами роботи з батьками сьогодні є:

- *батьківські педагогічні конференції*. Ця форма педагогічної просвіти батьків дозволяє розширити, поглибити та закріпити знання

про виховання дітей. У ході наукового пошуку встановлено, що найбільш змістовними та продуктивними є конференції з обміну досвідом виховання дітей та конференції, присвячені теоретичним темам, на яких те саме питання розглядається з різних точок зору [1-2, 4-5, 7-8];

- *батьківські читання* – ще одна форма роботи з батьками, яка передбачає не тільки прослуховування батьками інформації, наданої педагогом чи іншим фахівцем, а й самостійне вивчення літератури за обраною проблемою. Батьківські читання допомагають багатьом батькам переглянути свої погляди на виховання, ознайомитися з традиціями виховання дітей в інших сім'ях, по-іншому поглянути на свою дитину та змінити ставлення до неї. [4];

- *психолого-педагогічні дні довіри (консультації)* – форма роботи з батьками, яка передбачає надання фахівцями допомоги батькам з різних проблем родинного виховання. [1, 4].

- *педагогічний консилиум* – це форма спілкування учнів, учителів, батьків, метою якої є цілісне, всебічне вивчення особистості учня, вироблення єдиної педагогічної позиції; визначення головних напрямів удосконалення виховного процесу зусиллями вчителів, батьків та самого учня; тренінги спілкування, методики оволодіння аутотренінгом [1];

- *тренінги* – цикл занять з батьками, що передбачає набуття певних знань, умінь, зміну ставлення до дитини. Так, метою проведення цієї форми занять є розширення комунікативних можливостей батьків, їхніх уявлень про себе і про дитину, зміцнення позитивних якостей учасників, розуміння інших людей, пошук оптимальних шляхів спілкування з дитиною на підставі повного її прийняття, методів виховання дитини, активізації її внутрішніх психологічних ресурсів для вирішення різноманітних проблем виховання і розвитку дитини [3].

– *лекція* – послідовний монологічний виклад узагальнених знань. За своїми видами лекції бувають: лекція-інструктаж, лекція-показ, лекція-репортаж, лекція-спогад, науково-популярна лекція. [1, 7];

- *бесіда* – найбільш поширена форма педагогізації батьків. Вона має необмежений діапазон тем та проблем, використовується у зв'язку з виникненням виховної потреби, дозволяє з'ясувати та узгодити думки, позиції, виробити взаєморозуміння. [8];

- *семінар* – активна форма просвіти батьків, яка передбачає попередню самостійну роботу батьків і вчителів (вивчення

літератури, досвіду, підготовку виступів, доповідей, тез, питань). Зазвичай семінари спрямовуються на засвоєння батьками конкретних прийомів та методів родинного виховання [1, 4, 6-7];

- *педагогічний практикум* – це форма вироблення у батьків педагогічних умінь з виховання дітей, з ефективного вирішення будь-яких педагогічних ситуацій, своєрідне тренування педагогічного мислення батьків-вихователів [1, 4];

- *тематичні вечори та вечори запитань і відповідей* зазвичай проводяться після діагностики батьківських проблем, які виникають у вихованні дітей та у взаємовідносинах з ними. На ці вечори запрошуються спеціалісти (психологи, медики, юристи, соціальні педагоги та інші) та батьки дітей певного віку (враховуються вікові особливості дитини) [4, 8];

- *диспут* – одна з найцікавіших форм просвітницької роботи, що спрямована на активізацію уваги батьків до окремих проблем. Важливою особливістю диспуту є висока активність його учасників [8].

- *відкриті уроки для батьків* – надзвичайно корисна форма роботи з батьками, яка надає можливість не тільки наочно побачити, як слід допомагати дитині під час виконання домашніх завдань, але й помітити недоліки у вихованні дітей, про існування яких батьки не здогадувалися. [8];

- *відвідування сімей школярів удома* – ефективна форма індивідуальної роботи педагога з батьками. Відвідуючи родини, вчитель знайомиться з умовами життя учня, розмовляє з батьками про його характер, інтереси і нахили, про ставлення до батьків, до школи, інформує батьків про успіхи їхньої дитини, дає поради щодо виконання домашніх завдань, попереджує батьків про наслідки недбалого ставлення до дитини [1-2];

У ході наукового пошуку встановлено, що окрім основних форм просвітницької роботи з батьками, сьогодні існують і нетрадиційні форми цієї роботи. Так, до нетрадиційних форм роботи з батьками належать:

- *педагогічний десант* – виступи педагогів з актуальних проблем виховання дітей на підприємствах, в установах, де працюють батьки, у мікрорайонах, на літніх майданчиках; влаштування виставок, випуск спеціальних стіннівок тощо [1-2, 8];

- *дерево родоводу* – це зустрічі поколінь, роздуми над проблемами виховання, звернення до джерел народної педагогіки;

– *аукціон ідей сімейної педагогіки* – своєрідний обмін досвідом, який здійснюється на зборах групи батьків і дітей через презентацію родинної педагогіки (закони, правила, традиції, методи виховання).

– *інтелектуальні сімейні вечори* – складна форма роботи з батьками, яка поєднує в собі декілька форм з метою організації змістовного дозвілля, просвіти, профілактики негативних явищ, корекції сімейних стосунків.

– *ігри* – вид діяльності в умовах ситуацій, спрямованих на відтворення і засвоєння суспільного досвіду, у процесі якого формується і вдосконалюється самоуправління поведінкою. У просвітницькій роботі з батьками доцільно застосовувати ігри як метод формування знань, умінь або ставлень. Характеризуючи ж гру в загальному плані, можна сказати, що одержуване в її процесі емоційне задоволення сприяє успішному розв'язанню конфліктів, які виникають у повсякденному житті [3-4].

Таким чином, з огляду на наведене, можна стверджувати, що питання педагогічної просвіти батьків сьогодні набуває особливої значущості. Воно відображається в Державних програмах, які стосуються розвитку інституту сім'ї і виховання в ній дітей; йому приділяють увагу й різні заклади освіти та культури, громадські організації тощо. Сьогодні розробляються і реалізуються спеціальні програми педагогічної просвіти батьків, програми підвищення готовності до виховання дітей; значно розширилися й урізноманітнилися форми роботи з батьками на базі досягнень сучасної вітчизняної і зарубіжної психолого-педагогічної науки.

Список використаних джерел:

1. Бугаєць Н.А., Трубавіна І.М. Теорія і практика взаємодії сім'ї та школи. – Х.: ХДПУ, 2001. – 102 с.
2. Горбач І.Д., Давискиба В.В., Пащенко М.І. Методика роботи з батьками: Навчальний посібник / Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини. – К.: Науковий світ, 2003. – 55 с.
3. Кравченко Т.В., Трубавіна І.М. Допомога батькам у вихованні дітей: Методичні рекомендації для соціальних працівників. – К., 2005. – 100 с.
4. Об организации родительского всеобуча в общеобразовательных учреждениях // Воспитание школьников, 2004. – № 6. – С. 9-17.
5. Пащенко М.І. Методика роботи з батьками (матеріали спецкурсу для студентів) // Практична психологія та соціальна робота, 2003. – № 9. – С. 53-63.
6. Програма формування педагогічної культури батьків / за редакцією В.Г. Постоного. – К.: ДЦССМ, 2003. – 108 с.

7. Родинна педагогіка: Навчально-методичний посібник / А.А. Марушкевич, В.Г. Постовий, Т.Ф. Алексеєнко. – К.: ПАРАПАН, 2002. – 215 с.

8. Співпраця вчителя з батьками / О.М. Коберник, Л.К. Мотрич. – К.: Науковий світ, 2002. – 86 с.

Кравченко Т.П.

викладач,

*Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди*

ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ У СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ ДО ВЛАСНОГО ЗДОРОВ'Я

Проблеми збереження і розвитку духовного й фізичного здоров'я старших підлітків набуває актуальності особливо в останні десятиліття. Оскільки сучасність ставить перед нами вимоги, що потребують переорієнтації змісту виховання та навчання підростаючого покоління, зміщення акцентів та створення умов для повноцінного, всебічного і гармонійного розвитку, як фізично так і духовно та соціально розвиненої особистості. Зумовлено це такими чинниками, як політичні та економічні проблеми країни, глобальна екологічна криза, зростання рівня захворюваності громадян, зниження працездатності. Зважаючи на це необхідно виховувати молодь яка б усвідомлювала, що здоров'я є основною та найважливішою цінністю людини. Та для цього необхідно сформувати у них ціннісне ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих його людей. Оскільки саме у підлітковому віці активно розвиваються та формуються особистісні цінності, закладається фундамент здорової особистості. Тому однією з актуальних проблем сьогодення являється вивчення та розкриття питання формування ціннісного ставлення у старших підлітків до власного здоров'я.

Отже, можемо констатувати, що сформованість ціннісних орієнтирів зростаючої особистості щодо збереження й покращення власного здоров'я стає важливою психолого-педагогічною проблемою у сучасному освітньому просторі держави. Відтак, актуалізуючи проблему цінностей Д. О. Леонтьєв обґрунтував своєрідну ієрархічну модель провідних цінностей, якими керується